

Indtryk af Vurderingerne, at de vare saa vilkaarlige, som det ærede 10de kongevalgte Medlem lod til at antage. Jeg synes heller ikke, at Klagernes Antal var saa foruroligende stort, naar Hensyn tages til, at det var den første Vurdering, der var foretaget, og heller ikke, at de fleste af dem vare saa udmærket begrundede, at det var umiddelbart indlysende, at Klagerne havde Ret og Vurderingsmændene Uret. Al Vurdering beror jo paa et Skøn, om hvis Rigtighed der altid kan rejses Diskussion, men det forekommer mig, at Vurderingsraadene gennemgaaende have virket ganske godt. Jeg skal dog, som sagt, ikke komme længere ind paa denne Sag, vi kunne dog ikke føre Diskussionen videre.

Det ærede 10de kongevalgte Medlem talte dernæst om Forskydningen af Befolkningen mellem By og Land og mente, at det kun var rimeligt, at Landet beholdt Landboerne, for saa vidt Landbruket behøvede dem, idet det ærede Medlem udtrykkelig understregede Ordet behøvede. Jeg vilde gerne rette det til: for saa vidt de kunne leve under gode Livsvilkaar ved Landbrug paa Landet. Jeg mener, der er Mulighed for en langt talrigere Befolkning der end den, der i Øjeblikket findes, og det er til en Forøgelse af den, at dette Forslag gerne skulde bidrage lidt. Det glæder mig i øvrigt, at det ærede 10de kongevalgte Medlem kan give en Art Tilslutning, omend en meget begrænset, som det ærede Medlem sagde, til Lovforslaget. Det er dog altid bedre end absolut Modstand.

Jeg skal ikke komme meget ind paa de Udtalelser, der ere faldne fra de øvrige ærede Medlemmer. Det ærede 2det Medlem for 9de Kreds (la Cour) udtalte sig i Mødets første Halvdel, men da det ærede 2det Medlem for 7de Kreds (Berthelsen) har imødegaaet en Del af de Betragtninger, som det ærede Medlem kom med, skal jeg ikke komme nærmere ind paa dem. Det ærede Medlem mente ogsaa, at Loven kunde bruges til at stykke Bøndergaardene ud, og han sagde, at det var meget mere overkommeligt for Foreninger at udstykke saadanne Gaarde end Herregaarde. Ja, det kan naturligvis siges, men Forholdet er dog paa den anden Side det, at ved Bøndergaardene udgøre Bygningerne i Almindelighed en procentvis større Del af Ejendommenes Værdi end ved de større Gaarde, og følgelig vil, under nogenlunde lige Forhold, Jorden blive betydelig dyrere, naar den skal tages

fra de første end fra de sidste. Dette er ganske sikkert et Moment, som vil bidrage til, at man, naar man ellers vil handle fornuftigt, fortrinsvis vil søge de større Gaarde. Og endelig er det jo ikke Foreningerne selv, der bestemme, om de skulle have Laan eller ej, de maa godtgøre for Finansministeren, at deres Virksomhed stemmer med Lovens Formaal, og da Lovens Formaal er, at det er de større Gaarde, der skulle udstykkes, og ikke Middelstandens Gaarde ude paa Landet, ville de selvfølgelig ikke faa Laan, hvis de begynde paa det. Saa sagde det ærede Medlem, at det var urimeligt, at Staten her laante Penge ud til 3 pCt., altsaa under den sædvanlige Rente; men det er jo ikke noget nyt ved denne Lov, det er jo noget, vi have været inde paa i en Række Forhold ikke blot ifølge Landarbejderloven, men ogsaa i Loven om Opførelse af Arbejderboliger og i Loven om Fiskerilaan. Der er i Virkeligheden her kun Tale om en lille Udvidelse af den Virksomhed, som Statslaanefonden i det hele taget har.

Da jeg hørte det ærede 1ste Medlem for 6te Kreds (Ahlefeldt-Laurvig) udtale sig, saa mindedes jeg de Ytringer, som, saa vidt jeg erindrer, det samme ærede Medlem kom med, da Landarbejderloven første Gang var til Behandling her i dette Ting. Jeg tror ikke, jeg husker fejl, naar jeg siger, at det ærede Medlem den Gang udtalte sig meget stærkt om de store Farer, der laa gemte i denne Lov, og at han var en absolut og bestemt Modstander af den, som det ærede Medlem udtrykte sig. Jeg husker ikke, hvorledes det ærede Medlem stod, da Landarbejderloven anden Gang var til Behandling, men selv om det ærede Medlem ikke gav den sin positive Tilslutning, saa er jeg dog ganske sikker paa, at det ærede Medlems Modstand mod Loven ikke var nær saa stærk, ikke nær saa absolut, som da Loven første Gang var til Behandling. Jeg fortrøster mig til, at naar denne Lov, som vi her tale om, om 5 Aar kommer igen og forhaabentlig præsenteres i en Smule udvidet Skikkelse, da vil det gaa med det ærede Medlems Stilling til den paa samme Maade som med hans Stilling til Landarbejderloven, saa vil han være bleven den langt mere venligsindet, end han er i dette Øjeblik.

Det ærede 1ste Medlem for 9de Kreds (Stilling) kom ogsaa med en Række Udtalelser om Loven, men jeg skal ikke tage dem alle op. Jeg skal kun sige et Par Ord om de Bemærkninger, han gjorde angaaende Forskydningen af Befolkningen fra